

Biçimlendirici Değerlendirme Etkinlik Örneği

Ders	Türkçe
Sınıf düzeyi	3
Beceri	Okuma
Kazanım	T.3.3.2. Noktalama işaretlerine dikkat ederek okur. T.3.3.3. Vurgu, tonlama ve telaffuza dikkat ederek okur.
Ölçme araçları	Dereceli puanlama anahtarı

Uygulamaya yönelik yönergeler

Bu değerlendirmede akıcı okumanın üç bileşeninden olan prozodik okumanın ölçülmesi hedeflenmektedir. Akıcı okuma, doğru ve hızlı okumadan ibaret değildir. Aynı zamanda etkili bir ifade ile metni yorumlayabilme becerisini de içermektedir. Bu beceri, prozodik okumanın önemine işaret etmektedir. Prozodi, dil bilimsel bir kavram olup konuşmanın tonal ve ritmik boyutlarını tanımlar. Vurgu, tonlama, noktalama işaretleri gibi detaylarla ortaya çıkar. Kısacası, konuşma metninin ritmidir.

Prozodik okuma, öğrencinin 60 saniyelik sesli okumasını dinleyerek “prozodik okuma dereceli puanlama anahtarı” üzerinde değerlendirilebilen bir okuma tekniğidir. Burada dikkat edilmesi gereken nokta, her öğrencinin metinle ilk kez karşılaşması gerektiğidir.

- Öğrencilerinizde prozodik okuma farkındalığı oluşturmak için sınıfınızda masal anlatımı etkinlikleri gerçekleştirebilirsiniz.
- Öncelikle öğrencilerinize masal okurken nelere dikkat edilmesi gerektiğini açıklayınız.
- Örnek olarak bir masal okuması gerçekleştiriniz.
- Sırası ile öğrenciden Ek-1’de yer alan metni sesli bir şekilde okuması istenir, öğrenci bu metinle daha önce karşılaşmış ise bu seviyede benzer bir metin kullanılabilir.
- Öğrencinin prozodik okuması Ek-2’de yer alan “okuma prozodisine yönelik dereceli puanlama anahtarı” kullanılarak toplam puan üzerinden değerlendirilir.
- Eğer öğrencinin okuma prozodisini değerlendirmede sorun yaşıyorsanız öğrencinin önce okumasını kaydedebilir (ses kayıt cihazı, video kamera, vb. ile) ve daha sonra öğrencinin okumasını, yaptığınız kayıttan dinleyerek değerlendirebilirsiniz.
- Öğrenci, değerlendirilirken okuma prozodisine yönelik dereceli puanlama anahtarındaki dört başlıktan 1 ila 4 aralığında bir puanlama yapılır.
- Öğretim yılı içinde bu uygulamanın birkaç defa tekrarlanması, öğrencilerin gelişim düzeylerinin takip edilmesi açısından önemlidir.
- Uygulama bireysel olduğu için serbest etkinlikler dersinde öğrencileri sınıftan kütüphaneye veya sessiz başka bir ortama tek tek çağırarak uygulamayı gerçekleştirebilirsiniz.

Öğrenci başarısına dönüt verme

Öğretim yılı başında öğrencinin dereceli puanlama anahtarının her bir boyutundan aldığı puanların toplamı 8 ve altında ise durum kaygı verici değildir fakat öğretim yılının ilerleyen zamanlarında toplam puan 8 ve altında kalıyor ise öğrenci ile bireysel olarak ek çalışmalar yapılması gerekir. Örneğin; öğrencilere okumalar yaparak onlara model olabilirsiniz. Yapılan tekrarlı okumalar, aynı metni birçok kez okuma fırsatı sağlayabilir. Aile ve çocuğun bir arada okuma yapabileceği bir paket program hazırlanabilir. Bu program tavsiye edeceğiniz resimli çocuk kitaplarından oluşmalıdır. Aile ile iletişime geçerek velilerden öğrencilere etkileşimli okumalar yapmasını isteyebilirsiniz. Veliler okula davet edilerek örnek okumalar gerçekleştirilebilir.

Endişe düzeyindeki öğrenci için diyalog metinli, görsel ağırlıklı; bağımsız okuyucu olan öğrenciler için ise metin yönü ağırlıklı olan kitaplar seçilmelidir. Ayrıca tekerleme, parmak oyunu, şiir okuma gibi etkinliklerle prozodik okuma farkındalığı oluşturulabilir. Bunlara ek olarak öğrencilerin prozodik okumalarına katkıda bulunmak için sınıf içinde örnek metin okumaları yapabilir veya etkileşimli okumalar gerçekleştirebilirsiniz.

Prozodik okuma seviyeleri yeterli düzeyde olan öğrencilerinizi, onların seviyelerine uygun metinlerle karşılaştırabilirsiniz. Bu bağlamda öğrencilerinizin ilgi alanlarına göre kitaplar seçerek okumalarını sağlayabilirsiniz.

Bütün bunlara rağmen öğrenciler hâlâ istenilen düzeye ulaşamamış ise farklı teknikler kullanarak öğrencilerinizin öğrenme sürecini destekleyebilirsiniz.

Ek-1

3. sınıf düzeyinde kullanılabilecek örnek metin

Bir zamanlar Hindistan’da bir sucu yaşarmış. Kentin hemen yakınındaki kaynaktan zengin insanların evlerine su taşımış. Bir sopanın iki ucuna taktığı kovalarını suyla doldurur, sonra da omuzladığı gibi kentin yolunu tutarmış. Sucunun kovalarından biri çatlakmış. Kente gelinceye kadar yarısına inermiş kova. Anlayacağınız, her seferinde sucu iki kova değil, bir buçuk kova su getirirmiş.

Sucunun bir şikâyeti yokmuş ama kovalar hiç memnun değilmiş bu durumdan. Su sızdırmayan kova durumdan gururlanırmış: “Ben olmasam sahibimiz ne yapar?” dermiş. “Şu çatlak kovaya kalsa herhâlde sahibimiz aç kalır.” Çatlak kova ise kendini suçlarmış.

Çatlak kova nihayet bir gün sahibine “İşinize yaramadığım hâlde beni neden çöpe atıyorsunuz?” diye sormuş. Sucunun dudaklarında hafif bir gülümseme belirmiş. Çatlak kovaya bakıp “İşe yaramadığımı mı düşünüyorsun? Su taşıdığımız yola hiç dikkat etmemişsin. Seni hep yolun kenarına gelecek şekilde takıyorum sopama, fark etmedin mi? Döktüğün sular yeni bir hayatın doğmasını sağladı her zaman. Böylece rengârenk çiçekler ve yeşillikler fışkırdı yolun kenarından. Her gün bu çiçeklerden demet demet toplayıp sevdiklerime götürdüm. Güzel kokularıyla hem ben mutlu oldum hem de yoldan geçenler mutlu oldular. Biliyor musun, senin çatlak olman diğer kovanın sağlam olmasından daha çok yarıyor işime.”

Ek-2

Okuma prozodisine yönelik dereceli puanlama anahtarı

İfade ve ses düzeyi	
1	İfadesiz ve duygusuz bir okuma sesi vardır. Okuyucu, adeta söylemiş olmak için okumaktadır. Metni doğal şekilde okumak için az çaba göstermektedir. Düşük sesle okuma eğilimindedir.
2	Okuma sesinde bazı ifade özellikleri vardır. Okuyucu metnin bazı bölümlerinde sesini doğal konuşmaya yakın kullanmakta ancak diğer bölümlerde bunu yapamamaktadır. Halen düşük sesle okumaktadır.
3	Metnin büyük kısmında okuyucunun sesi doğal konuşmaya benzemektedir. Arada ifadesiz ve duygusuz okuma görülmektedir. Metin boyunca ses düzeyi genellikle uygundur.
4	Metin boyunca ifadenin verdiği duyguyu yansıtarak okumaktadır. Doğal şekilde okumakta ifade ve ses düzeyi metni yorumlamasına göre değişmektedir.
Puan	

Anlam üniteleri ve tonlama	
1	Okuma monotondur. Anlam ünitelerine, kelime gruplarına dikkat ederek okumamakta, çoğunlukla kelime kelime okumaktadır.
2	Sıklıkla 2-3 kelimelik gruplar hâlinde okumaktadır. Bu gruplamalar akışta kopukluğa neden olmaktadır. Uygun olmayan vurgulama ve tonlama nedeniyle cümle bitişleri anlaşılır değildir.
3	Ara vermeden okumaktadır. Cümle ortasında nefes almak için duraksamalar ve okumada kısmen kopukluklar görülmektedir. Vurgulama/tonlama makuldür.
4	Genellikle kelime gruplarına ve anlam ünitelerine dikkat ederek okumaktadır. Uygun gruplamalar ifadelerin duygusal özelliklerini ortaya çıkarmaktadır.
Puan	

Pürüzsüzlük	
1	Sık sık uzun aralar, tereddütler, yanlış başlangıçlar, sesin azalarak kesilmesi, tekrarlar ve/veya birden fazla deneme görülmektedir.
2	Metinde duraksama ve tereddütlerin daha sık görüldüğü ve okumayı bozduğu birkaç sorunlu nokta vardır.
3	Belirli sözcük ve/veya yapıların neden olduğu zorluklar nedeniyle pürüzsüzlükte bazı kesintiler görülmektedir.
4	Arada bir kesilen okuma genelde pürüzsüzdür. Kelime ve yapı zorlukları çoğunlukla kendi kendine düzeltme yoluyla çabucak çözülmektedir.
Puan	

Hız	
1	Yavaş yavaş ve zorlanarak okumaya devam ediyor.
2	Orta derecede yavaş okuyor.
3	Hızlı ve yavaş okumanın düzensiz bir karışımı görülmektedir.
4	Sürekli olarak konuşma biçiminde okuma söz konusudur.
Puan	

Örnek puanlama tablosu						
Boyut İsim	İfade ve ses düzeyi	Anlam üniteleri ve tonlama	Pürüzsüzlük	Hız	Toplam	Karar
Akın	2	2	2	2	8	Endişe
Çetin	2	3	3	2	10	Öğretimsel
Metin	4	3	4	4	15	Bağımsız

Tablo eşliğinde tekrar etmekte fayda görülmektedir ki öğretim yılı başında öğrencinin dereceli puanlama anahtarının her boyutundan aldığı puanların toplamı 8 ve altında ise öğrenci endişe düzeyinde olmasına rağmen durum kaygı verici değildir fakat öğretim yılının ilerleyen zamanlarında toplam puan 8 ve altında kalıyor ise öğretmenin öğrenci ile bireysel olarak ek çalışmalar yapması gerekir. Öğretmen, endişe düzeyindeki öğrenci için diyalog metinli, görsel ağırlıklı; bağımsız okuyucu olan öğrenciler için ise metin yönü ağırlıklı olan kitaplar seçmelidir. Ayrıca tekerleme, parmak oyunu, şiir okuma gibi etkinliklerle prozodik okuma farkındalığı oluşturulabilir.

